

Van: DGES

Aan: T via S

30 oktober 1962.

Onderwerp: Conferentie EEG-VK

De onbevredigende gang van zaken tijdens de laatste conferentie EEG-VK maakt het nodig, zich te bezinnen op welke wijze, hetzij door de Nederlandse voorzitter, hetzij door de Nederlandse delegatie, hierin verandering kan worden gebracht. Het karakter en de sfeer van de conferentie dragen het stempel van de Franse instelling. Men had mogen verwachten dat de Zes tezamen met de Britten constructief onderzoeken zouden op welke wijze een Engels toetreden tot de gemeenschap kan geschieden met de minste schade enerzijds aan de nationale belangen van de Zes en die der gemeenschap en anderzijds van Engeland en de daaraan verbonden Gemeenebestanden. In werkelijkheid is men bezig van de Engelsen een veel hoger prijs te vragen dan nodig is, tengevolge van de extreme Franse eisen. De extreem negatieve houding van de Fransen forceert de andere partners en met name Nederland, Duitsland en Italië, in het gesprek binnen de Zes het Britse standpunt te verdedigen, waarbij zij zich niet slechts de raillerende critiek van de Fransen en van de Europese Commissie op de hals halen, maar - wat ernstiger is - waarbij zij steeds gedwongen worden een compromis-voorstel van de Zes te aanvaarden, dat tengevolge van het extreme door de Fransen ingenomen standpunt, uitermate ongunstig uitvalt voor de Britten.

Aangezien de Britten voor zover mogelijk deze compromissen accepteren, indien zij weten dat deze op een vaste beslissing tussen de Zes berusten, werken wij eraan mede, dat langzaam maar zeker van de Britse delegatie een aantal concessies worden afgedwongen, die veel groter zijn dan nodig waren geweest om de belangen van de Gemeenschap en haar leden op redelijke wijze veilig te stellen. Hier komt nog bij, dat inmiddels het principe is erkend, dat op eerder genomen beslissingen niet kan worden teruggekomen. Telkens dus als op de zojuist genoemde wijze van de Engelsen een concessie wordt afgedwongen - en de Engelsen moeten af en toe deze concessies doen, aangezien de tijd tegen hen werkt - hebben wij er aan medegewerkt, dat de parlementaire ratificatie in Engeland onnodig wordt bemoeilijkt. Het is immers duidelijk, dat de Heer Heath bereid is praktisch alles te accepteren wat de Zes hem vragen. Zijn enige zorg is, dat hij niet meer

- kan -

kan aanvaarden dan t.z.t. voor het Britse volk en het parlement acceptabel zal zijn.

Telkens als wij medewerken aan het opdringen aan de Engelse delegatie van compromissen die wij zelf onredelijk achten, spelen wij de Fransen in de kaart. De theorie die o.m. door de Heer Hoogwater wordt gehuldigd, dat wij voetje voor voetje de Fransen terugdringen, is m.i. niet juist. Vooral gezien het beginsel van de onwrikbaarheid van de deel-beslissingen, zijn wij veeleer bezig voetje voor voetje de Fransen te volgen in hun destructieve tactiek. M.i. zouden wij er verstandiger aan doen indien wij in sabotage gevallen van Franse zijde aansturen op een isolering van de Fransen. I.p.v. het zoeken naar compromissen binnen de Zes, zou de Nederlandse voorzitter telkens een verschil van mening tussen de Franse delegatie en de vijf overigen kunnen constateren en zich daartoe bepalen. Hierbij zou de Nederlandse delegatie zo lang mogelijk een duidelijk tegenovergesteld standpunt moeten innemen, teneinde afglijden van de overige partners in Franse richting te voorkomen.

Weliswaar is het nadeel, dat het gesprek met de Engelsen door deze tactiek aanzienlijk wordt vertraagd, doch het is de vraag of de Fransen op den langen duur zich in een dergelijke gang van zaken zouden kunnen schikken. De indruk bestaat immers, dat zij uitermate huiverig zijn, apert een geïsoleerde positie te handhaven. Bovendien zou op deze wijze een dossier kunnen worden opgebouwd om, in het binnen- als in het buitenland, bewijzen aan te kunnen voeren voor de Franse negatieve houding, waaraan hier en daar nog wordt getwijfeld. Dit dossier zouden wij bovendien nodig hebben om eventuele retorsiemaatregelen tegen de Fransen te kunnen rechtvaardigen.

Alvorens na te gaan welke retorsiemaatregelen wij van Nederlandse zijde zouden kunnen nemen, hetzij in de EEG, hetzij in het bilaterale vlak, is het nuttig vast te stellen op welke punten wij er vooral voor moeten waken, dat de Britse delegatie dermate zware concessies worden afgedwongen, dat het totaal dier concessies door het Britse publiek onaanvaardbaar zal worden geacht. Het gaat voornamelijk om de interne landbouw, in het bijzonder de onmiddellijke afschaffing van het deficiency payments system en de eindtermijn van de overgangperiode alsmede het financiële statuut. In de groep Brouwers

werd reeds de grondslag gelegd voor een studie, waarin zal worden nagegaan, in hoeverre het Nederlandse standpunt in deze materie wijziging behoeft teneinde beter rekening te houden met de Britse positie. Immers het zou onjuist zijn te stellen, dat het steeds alleen de Fransen zijn, die een te strak standpunt innemen. Ook de Nederlandse delegatie heeft tot nog toe de onmiddellijke afschaffing van het deficiency payments system geëist, alsmede beëindiging van de overgangperiode per 31 december 1969. Ik vraag mij af of hierbij wel voldoende in het oog werd gehouden hetgeen voor de Britse boeren acceptabel is. Teveel is naar mijn mening gelet op de wensen van de Nederlandse boeren en hun vertegenwoordigers in ons parlement en te weinig heeft men zich afgevraagd of niet aan beide zijden concessies zouden moeten worden gedaan.

Ook bij de bepaling van ons standpunt t.a.v. het financieel statuut, zou wellicht meer aandacht kunnen worden besteed aan de vraag, wat voor de Britten mogelijk is. Als ik het wel heb, is het voor hen in eerste instantie een betalingsbalans-probleem.

Tenslotte moeten wij ons afvragen welk onderhandelingsmateriaal wij tegenover de Fransen in handen hebben of krijgen.

Het meest voor de hand liggende zijn de onderhandelingen met de Afrikanen. Ofschoon deze welhaast zijn afgesloten en wij op de belangrijkste punten reeds verplichtingen op ons hebben genomen, moet het nog mogelijk worden geacht, door op zijn Frans te difficulteren, de totstandkoming van het associatie-accord ernstig te bemoeilijken.

X De keerzijde van deze houding is evenwel, dat wij de Fransen slecht indirect, maar de Afrikanen direct treffen. Dit is temeer te betreuren, omdat wij juist door deze associatie onderhandelingen ons de slechte naam in de rest van de wereld op de hals hebben gehaald. Het zal m.i. de Fransen niet moeilijk vallen om onze actie bij de Afrikanen te interpreteren als een laatste Nederlandse poging om ons te onttrekken aan de reeds toegezegde steun op financieel en handelspolitiek gebied. Onze positie is tactisch dan zeer moeilijk en ik betwijfel of wij politiek in staat zullen zijn een dergelijke actie tot het bittere eind door te voeren.

Dit zou immers ook in het binnenland, met name bij de Europees-gezinde parlementariërs, wrevel verwekken. De vraag is dan ook of het niet juister zou zijn, indien men tot de actie besluit, om met hen open kaart te spelen en hen b.v. tijdens de eerstvolgende bijeenkomst van de vaste Kamer-commissie, in te lichten. Ook hieraan zijn uiteraard bezwaren verbonden, maar ik betwijfel of wij een doeltreffende blokkade op de Afrikaanse conferentie zouden kunnen handhaven, indien wij binnenslands niet zouden worden gesteund.

Het inlichten van enkele onzer partners van de Zes lijkt mij daarentegen minder gewenst. Als onze actie goed verloopt zullen zij het snel genoeg merken.